

בגדר ברכת התורה

A Window into the Business and Pleasure of *Talmud Torah*

1. השגות הרמב"ן לספר המצוות ("שכחת" העשין)

מצוה טו שנצטוינו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתנו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא. וכאשר נצטוינו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוינו בזו.

2. ברכות כא.

מנין לברכת התורה לפניה מן התורה? שנאמר (דברים ל"ב) כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו

3. שלחן ערוך אורח חיים מז, יד

נשים מברכות ברכת התורה.

4. שלחן ערוך ורמ"א אורח חיים תקפט, ו

נשים פטורות ... אחר שיצא כבר, יכול לתקוע להוציאן, אבל אין מברכות ולא יברכו להן. הגה: והמנהג שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא על כן גם כאן תברכנה לעצמן

5. שלחן ערוך אורח חיים מז, ד

המהרהר בדברי תורה, אינו צריך לברך. הגה: וה"ה דיכול לפסוק דין בלא נתינת טעם לדבריו (ר"ן כתב דהוי כהרהור).

6. ביאור הגר"א שמה

המהרהר כו'. דקי"ל דלאו כדיבור דמי ... אבל כל זה צריך עיון, דכאן מברך על המצוה! וכי ליכא מצוה בהרהור? והלא נאמר והגית בו כו' ר"ל בלב כמ"ש והגיון לבי?!

7. ברכות יא:

אמר רב הונא למקרא צריך לברך ולמדרש אינו צריך לברך
ורבי אלעזר אמר למקרא ולמדרש צריך לברך למשנה אינו צריך לברך
ורבי יוחנן אמר אף למשנה נמי צריך לברך [אבל לתלמוד אינו צריך לברך]
ורבא אמר אף לתלמוד צריך ... [לברך]

8. רבינו יונה שמה

רבי יוחנן אומר למשנה צריך לברך שבמשנה ג"כ מפרש הפסוקים ומשם לומד טעמי המצות אבל
לתלמוד שהוא פירוש המשנה לא דאין צריך לברך על הפירוש
... דאפיל לתלמוד צריך לברך שבתלמוד ג"כ מפרש עיקרי הפסוקים

9. רמב"ם הל' תפילה ז, י

המשכים לקרוא בתורה קודם שיקרא קריאת שמע בין קרא בתורה שבכתב בין קרא בתורה שבעל
פה נוטל ידיו תחלה ומברך שלש ברכות ואח"כ קורא

10. רש"י שמה

מדרש - הוא קרוב למקרא, כגון מכילתא וספרא וספרי שהם מדרשי מקראות.
אף לגמרא צריך לברך - שהוא עיקר התורה שממנו הוראה יוצאה.
גמרא היינו סברת טעמי משנה, ותירוצי משניות הסותרות זו את זו, וחסורי מחסרא.

11. ר"ן נדרים (פא. ד"ה דבר)

... עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ? עד שפרשו
הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא היתה התורה
חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין
בברכתה ...

12. תענית ז.

נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו במים וביין ובחלב